

Свято Великодня (конкурс на кращий Великодній стіл)

Головною ідеєю конкурсу є популяризація і збереження Великодніх традицій в Україні. Адже цей масовий захід цікавий, захоплюючий, емоційний, зорієнтований на особистість, він дає можливість позмагатися, поспілкуватися. До нього може долучитись кожен охочий, хто знає і поважає народні звичаї. Захід має також загальний характер і проводиться з метою поглиблення в учасників знань з історії святкування Великодня в різних куточках України.

Учасники конкурсу:

журі
учні(члени команд)
кореспондент
ведучі
гості

Обладнання:

слайди про святкування Пасхи
виставка вишитих рушників і вишиванок
майстер-клас виготовлення писанок
магнітофонний запис Великодніх дзвонів,
веснянок та гаївок

Номінації:

1.Святкове оформлення столу
2.Великодній рушник

3.Писанки
4.Вишиванки

Учасники дійства поділяються на декілька команд залежно від кількості прикрашених для конкурсу столів. Як правило, кожен Великодній стіл представляють 2 - 3 учнів від кожного класу.

Ведучий 1. Кожна нація, кожен народ має свої звичаї та традиції, що виробилися протягом багатьох століть і освячені віками. Звичаї народу – це ті прикмети, по яких розпізнається народ не тільки в сучасному розвитку, а й у його історичному минулому.

Ведучий 2. Ми, українці, нація дуже давня, і свою духовну культуру наші пращури почали творити далеко до початку християнського періоду в Україні. Староукраїнські традиції ввійшли у плоть і кров наших звичаїв, і тепер ми не уявляємо собі Різдва без куті, а Великодня без крашанки. Різдва ми вже відсвяткували, а зараз мова про свято Великодня. Великдень багатий на церковно-обрядові і народні звичаї.

Ведучий 1. Давайте пригадаємо історію святкування Пасхи.

Празник Христового Воскресіння має ще такі назви: Свято Пасхи, Велика Неділя Пасхи, а найбільш поширена назва цього свята - Великдень. Слово “ пасха “означає (з єврейської мови) “перехід “ і “ягня.” Свято Пасхи святкували на спомин про визволення вибраного народу Божого з Єгипетської неволі.

Ведучий 2. Для християн Пасха – це символічний дворазовий перехід Ісуса Христа від життя до смерті й від смерті до життя. Перший перехід – сумна ” Хресна дорога” Ісуса Христа. Другий - Воскресіння радісне й торжествуюче. Тиждень від Квітної Неділі до Великодня називається “ страсним тижнем”. Великий Четвер перед Великоднем називають ще Чистим Четвергом. П’ятниця – це день трауру на спомин про страждання Христа.

Ведучий 1. Дорогі друзі! Шановні гості! Наші команди вже готові представляти свої пасхальні столи. Запрошуємо високоповажаних членів журі оглянути Великодні столи і послухати коментар кожної команди.

Учень (1-й стіл). Святкування Великодня в усіх людей починається не тільки з приготування смачних страв, а й з вручення великодніх подарунків,

поздоровлення близьких і створення особливої атмосфери за допомогою сервірування пасхального столу. Прикрашаючи наш святковий стіл, ми хотіли створити особливий пасхальний настрій.

Великдень – це весняне свято, отже і сервірування повинно бути повесняному легким, свіжим і яскравим.

На нашому столі переважають світлі барви і тони - білі, жовті, салатові, бузкові і блакитні.

Прикрасили ми його білими, голубими, жовтими яйцями, ягнятами (печиво), яскравими птахами, зеленню, нарцисами та бузком. У центрі, як бачите, найголовніший атрибут – Паска. Вона гарно випечена, смачна. А щоб у цьому переконатись, ми всім даємо її спробувати. Пригощайтесь!

Учень (2 стіл). У цей світлий і довгоочікуваний день Великодній стіл повинен бути барвистим, ошатним і апетитним. Ми наші страви готували з душею, з любов'ю, з бажанням творчості. Як бачите, наш стіл застелений білосніжною скатертиною. У центрі – букет свіжих квітів(тюльпанів, пролісків, конвалій).Квіти не лише радують око, а й наповнюють кімнату

весняним ароматом. Ви його, мабуть, відчули. А ось червоні пасхальні яйця. Ви звернули увагу, чим вони пофарбовані? Так, збираним лушпинням цибулі, бо справжнє пасхальне яйце завжди фарбується саме цибулинним лушпинням!

Кореспондент. Шановний представник команди столу № 2. У мене до Вас запитання. Ви, мабуть, пішли по найлегшому шляху у розфарбовуванні яєць, адже я не бачу на вашому столі жодного яйця з малюнками чи орнаментом.

Учень(2 стіл). Пояснення звичаю фарбувати великодні яйця в червоний колір сходять до досить пізнього апокрифу, в якому йдеться про звернення до християнської віри Римського імператора Тиберія. Бажаючи зупинити проповідь Марії Магдалини про Воскресіння Христа, Тиберій вигукнув: “Як може хтось воскреснути з мертвих? Це так само неможливо, як якби це яйце раптом стало червоним.” Тут же на очах імператора відбулося диво - яйце стало червоним, засвідчивши істинність християнської віри.

Учень(3 стіл). На нашому столі - Великодній кошик, вміст якого відповідає всім вимогам святкування.

Як бачите, у нас декілька пасок. Це сирні паски. Вони різні. Велика сирна паска - для спільної святкової трапези всієї сім'ї і кілька маленьких пасочок – окремо кожному члену родини. Сирна паска є символом воскресіння і має глибокий символічний зміст: сир і масло – продукти з молока, яке є первотвором, продуктом, який не створений людиною, а подарований людям природою. Вони є символами жертвності Бога.

Поруч – яйця (писанки і крашанки) – теж символи Великодня. У багатьох народів яйце вважається джерелом життя і початку світу, а в пасхальному кошику воно означає нове життя і відродження.

Ось традиційна домашня ковбаса й шинка. Ви скажете, що вони повинні бути гарячими. А ось і не так. Не годилося на Великдень подавати гарячі страви, адже Господиня йшла на всеношну, а задалегідь приготовані страви вже чекали на її повернення.

До м'ясних страв - ковбаси, шинки, печеного поросяти(у нас тільки шматочок) подавався хрін, гіркота якого нагадує про гіркоту полону гріха.

А оце звичайна сіль. Але на пасхальному столі вона має магічне значення. Сіль – символ повноти та достатку. У Біблії сіль символізує один із засобів зв'язку Бога з його народом. Під час Нагірної проповіді Ісус Христос називає своїх учнів “ сіллю землі.”

Кореспондент. А чому у вашому кошику немає фруктів, солодошів, мінеральної води?

Учень (3 стіл). Недоречно і непотрібно класти до пасхального кошику ні фруктів, ні цукерок, ні соків, тобто продуктів, які не мають жодного стосунку до свята Пасхи. Вони не є символами свята і через те зайві. Не можна класти також спиртні напої, бо вони не згадуються в молитві на освячення.

Учень (4 стіл). Шановні гості! Підходьте до нашого столу. Як бачите, наш стіл прикрашений за всіма правилами святкування Великодня. На нашому столі не тільки смачна паска, а й багато зелені: свячена верба, мох, молоді сходи пшениці, а також багато весняних квітів. Як відомо, в Україні писанки писалися для кожного члена родини. Оці – мальовані, яскраві – для дітей; ось писанки, які дівчата дарують своїм хлопцям, оці темніші – для людей старших. А оці, освячені, вони будуть зберігатися на покуті впродовж всього

року. Писанка з сонцем – писанка для Бога.

Великдень – свято родинне, тому всі обов’язково мусять зібратися за великоднім столом, тоді родина буде триматися купи протягом року.

А ще на нашому столі запалена свічка, яка символізує життєдайний віфлєємський вогонь.

Кореспондент. А чому на вашому столі вербова гілка?

Учень (4 стіл). Ми знаємо, що свячена верба завжди була у великій пошані. Звичай святити гілля дерев пішов від тих часів, коли люди встеляли пальмовим гіллям дорогу Ісусу, що в’їжджав в Єрусалим на віслюку. Звичай дуже старий, бо вже в “Ізборнику“ (1073 р.) згадується “Праздньникъ вѣрбьны”, який ще називають Вербною (квітною) неділею.

Учень (5 стіл) Шановні гості! Запрошуємо до нашого святкового столу. На нашому столі всі продукти освячені, отже просимо їх скуштувати.

Освячення продуктів *Великоднього кошика* має глибокий духовно-релігійний зміст та є складовою літургійного дійства. У кошику кожен продукт щось символізує та означає, вказує на глибокий зв'язок між матеріальною і духовною реальністю, взаємовідносини творіння із Творцем. *Великдень* – свято родинне, з обов'язковим сімейним святковим обідом, щедрим на скоромні, посвячені у церкві смачні наїдки.

Спеціально до **Великодня** тримають кошик і вишитий особливим візерунком рушничок. Ще звечора кошик наповнюють святковими стравами.

Складовими святкового *Великоднього кошика* мають бути: паска, яйця (писанки, крашанки, крапанки), шинка, ковбаса, сир, масло, хрін та сіль.

Кошик прикрашають зеленню (букшпаном або міртою) – символом безсмертя і вічного життя.

Зверху його накривають гарним вишитим рушником із написом «*Христос Воскрес!*». *Рушничок* – багатство ниток, сплєтених любов'ю і розумом, символ життя і вічності.

Також ставлять *свічку* – її встромляють у *паску* або ж просто ставлять у кошичок та запалюють під час освячення. *Свічка* – світло, яке виносять назовні між людей так, як жертва Ісуса на хресті спричинила відновлення внутрішнього світу людини. Просвічені *Воскреслим Христом*, ми зможемо йти у світ і не блудити, бути життєрадісними і ставати світлом для інших.

Всі ці пожитки освячуються для того, щоб люди на свято одержали радість і духовну, і від земних дарів.

Учень.(6 стіл).На Великдень здавна прийнято виготовляти прикраси для столу, а також підносити подарунки, пов'язані з тематикою свята, родичам та маленьким дітям.

З давніх часів до Великодніх образів належать:

- пташині яйця (це священний символ вічного життя і Воскресіння Господнього);
- супутні птахам атрибути – пір'я і гнізда;
- курочки, жайворонки та інші птахи;
- зайчики (символ родючості), ягнята (символ віри) та інші тваринки;
- зелені гілочки, квіти, мох.

Погляньте, який веселий і радісний наш святковий стіл, всі його атрибути ми подаруємо учням молодших класів.

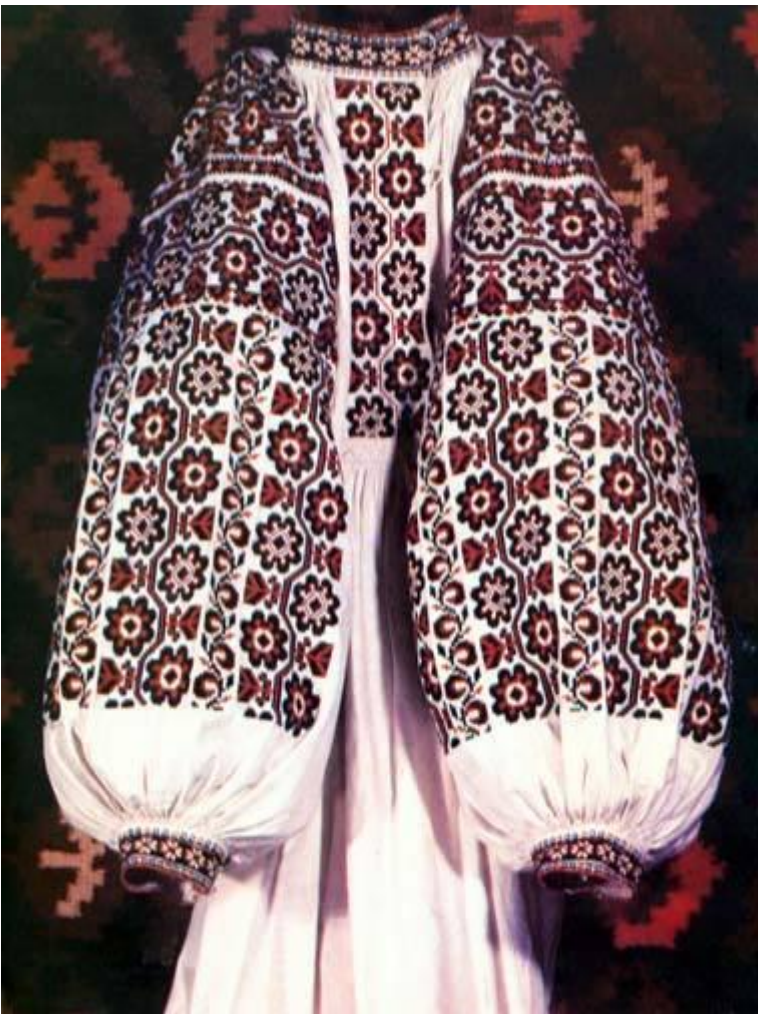
Ведучий 1: Наш конкурс продовжується. Щойно ми оглянули святкові Великодні столи, які вразили всіх розмаїттям смачних страв (номінація «Святкове оформлення столу»).

Переходимо до інших номінацій. До вашої уваги номінація «Великодні мотиви». (Журі оглядає великодні рушники, скатертини з великодньою символікою, вишиванки та писанки).

Підведення підсумків за номінаціями

Кореспондент: Свято вдалося на славу! Кожна команда надзвичайно цікаво представила свої Великодні столи. Інформація, яку ми отримали сьогодні, обов'язково буде надіслана до шкільної газети, а фотографії переможців будуть поміщені на першій сторінці.

Ведучий 2. Як і годиться, три дні святкування Великодня завершувались танцями дівчат, парубоцькими та дитячими забавами, іграми.

Із сивої давнини прийшли до нас великодні обрядові ігри - веснянки, гаївки, в яких гармонійно поєдналися спів і танок, хоровод і дотепний діалог.

Веснянки, гаївки - це дорогоцінний скарб ранньої культури наших предків, це високомистецькі неперевершені поетичні твори, це історичний документ про життя, ідеали, психологію, віру та вірування, розуміння природи, прагнення до пізнання її явищ.

Веснянки – це переважно дівочі пісні. Хлопці ж були тільки слухачами та втручалися у спів тільки жартівливими репліками, на які дівчата відповідали дотепними веснянками.

Найдавнішою вважається гаївка “Кривий танець”. Цей магічний танок відображав річний рух сонця, закликав весну. Зараз наші дівчата його вам покажуть.

Кривий танець Запис Лесі Українки

Andantino

А в крив_во_то тан_ця та не_ви_ва_ду жін_ця,
acceler.
тре_ба його да_ви_во_ди_ти,
жін_ця, ла_ду із_на_ко_ди_ти.

А в кривого танця
Та не виведу кінця,
Треба його да виводити,
Кінця, ладу ізнаходити.
Треба ж його вести,
Як віночок плести;
Веду, веду та не виведу,
Плету, плету та не виплету.
Ой вінку ж мій, вінку,
Хрещатий барвінку,
Ой я ж тебе плела
Ще учора звечора,
Повісила тебе
На золотім кілочку, (2)
На шовковім шнурочку.
Моя матінка ішла,
Та той віночок зняла, (2)
Та нелюбому дала.
Ой якби я була знала,
Була б його розірвала (2)
Та й у грязь утоптала
Червоними чобітками,
Золотими та підківками.
Місце запису: с. Колодяжне коло м. Ковля на Волині

Ведучий 2.

Весняні хороводи не збереглися до нашого часу у жодного із європейських народів, крім слов'ян, і особливо різноманітні їх види у нашого народу.

Свій перший весняний хоровод в Наддніпрянській Україні називали веснянками, а в Галичині – гаївками, гагільками, ягільками.

Гаївки в Західній Україні співають тільки на Великодні свята біля церкви, а веснянки виконуються протягом усієї весни.

Під час народних гулянь хлопці заводили парубоцькі ігри “Лубок”, ” Чикирда”, ” Сліпа баба”, де змагались у спритності, швидкості й силі. Розважалася молодь до пізньої ночі.

Ведучий 2. До вашої уваги танці “Подоляночка“ та “Кострубонько.”

Подолянка

Запис Лесі Українки

Allegretto

Десь тут бу_ла по_до_ля_ноч_ка,

десь тут бу_ла мо_ло_де_снь_ка.

Тут во_на впа_ла, до зем_лі при_па_ла.

The image shows a musical score for the song 'Podolyanka' by Lesya Ukrainka. It consists of three staves of music in a 3/4 time signature with a key signature of one flat (B-flat). The lyrics are written below the notes. The first line of music is followed by the lyrics 'Десь тут бу_ла по_до_ля_ноч_ка,'. The second line of music is followed by 'десь тут бу_ла мо_ло_де_снь_ка.'. The third line of music is followed by 'Тут во_на впа_ла, до зем_лі при_па_ла.'. The tempo is marked 'Allegretto'.

Десь тут була подоляночка,

Десь тут була молодесенька.

Тут вона впала,

До землі припала.

[Останні два рядки співаються двічі]

Устань, устань, подоляночко!

Умий личко так, як шкляночку!

Біжи до Дунаю,

Візьми ту, що скраю!

Місце запису: с. Колодяжне коло м. Ковля на Волині

Кострубонько

Запис Лесі Українки

Allegretto

Бі́д — на мо — я го — ло — вні — ка,
не — щас — ли — ва мо — я до — лей — ко.

Бідна моя головою!

А в неділю пораненьку

Нещаслива моя долейко!

Приїжджає Кострубонько

Що ж я, бідна, наробила!

На сивому кониченьку,

Кострубонька не злюбила!

На лляному рушниченьку.

Приїдь, приїдь, Кострубоньку,

Стану, стану до шлюбоньку.

Місце запису: с. Чекна

Ведучий 1. Наше свято добігло кінця. Велику радість і духовне піднесення приносить Великдень кожному з нас. Він дає нам надію, бажання жити в мирі з злагоді зі своєю совістю, просвітлює наші душі, зміцнює їх любов'ю, добром і ласкою. Христос переміг усі ворожі сили, бо він – Джерело життя і його Творець, а значить, і ми знайдемо сили, щоб подолати всі труднощі, і піднімемо обрубане віття слави предків наших, заплетемо вінками Великодніх пісень животворне коріння українського народу – і піднесемо Україну до небес.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Валентина Александрова
старший викладач кафедри української мови
Гуманітарного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

